ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*MACIEJ SZPUNAR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2022. gada 13. janvārī [1]

Apvienotās lietas C-253/20 un C-254/20

Impexeco N.V.
pret
***Novartis AG* (C-253/20)**
un
PI Pharma NV
pret
Novartis AG,
***Novartis Pharma AG* (C-254/20)**

(*Hof van beroep te Brussel* (Briseles apelācijas tiesa, Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Rūpnieciskais un komercīpašums – Preču zīmju tiesības – Zāļu paralēlais imports – Atsauces zāles un ģenēriskās zāles – Preču zīmes īpašnieka iebildumi pret preču zīmes piestiprināšanu importētām ģenēriskajām zālēm – Mākslīga dalībvalstu tirgu sadale

Ievads

1. Secinājumos, kas ir kopīgi lietās C-147/20, C-204/20 un C-224/20 un kurus esmu sniedzis šodien, esmu izskatījis virkni jautājumu par preču zīmes īpašnieka tiesībām iebilst pret to, ka trešā persona izmanto šo preču zīmi zāļu paralēlajā tirdzniecībā. Šie jautājumi attiecas galvenokārt, bet ne tikai, uz jaunajiem Savienības tiesību noteikumiem par viltoto zāļu apkarošanu.

2. Šie secinājumi zināmā mērā ir pielikums iepriekš minētajiem secinājumiem, ciktāl arī tie attiecas uz preču zīmes īpašnieka tiesībām iebilst pret to, ka trešā persona to izmanto zāļu paralēlajā tirdzniecībā.

3. Tomēr šī situācija ir īpaša. Pirmkārt, īpašnieks attiecīgās preču zīmes nepiestiprina ģenēriskajām zālēm, kas ir saistītas ar paralēlo tirdzniecību, bet šīs preču zīmes tiek izmantotas šo ģenērisko zāļu atsauces zālēm. Otrkārt, divu veidu zāles, proti, atsauces zāles un ģenēriskās zāles, ražo saistītas vienības, tādēļ faktiski, iespējams, tās ir tās pašas zāles ar divām dažādām preču zīmēm.

[1] Oriģinālvaloda – franču.

4. Tādējādi rodas jautājums, vai šādā īpašā situācijā ir piemērojami noteikumi, kurus Tiesa paredzējusi savā judikatūrā šajā jomā un kurus esmu sīki izskatījis secinājumos šobrīd izskatāmajās lietās C-147/20, C-204/20 un C-224/20.

Atbilstošās tiesību normas

5. Padomes Regulas (EK) Nr. 207/2009 (2009. gada 26. februāris) par Eiropas Savienības preču zīmi [2], kas grozīta ar Regulu (ES) 2015/2424 [3] (turpmāk tekstā – "Regula Nr. 207/2009"), 9. panta 2. un 3. punktā bija noteikts [4]:

"2. Neskarot īpašnieku tiesības, kas iegūtas pirms ES preču zīmes pieteikuma iesniegšanas datuma vai prioritātes datuma, minētās ES preču zīmes īpašniekam ir tiesības aizliegt visām trešām personām bez viņa piekrišanas izmantot komercdarbībā saistībā ar precēm vai pakalpojumiem jebkādu apzīmējumu, ja:

a) apzīmējums ir identisks ar ES preču zīmi un tiek lietots saistībā ar precēm vai pakalpojumiem, kas ir identiski tiem, attiecībā uz kuriem ir reģistrēta ES preču zīme;

[..].

3. Atbilstīgi 2. punktam jo īpaši var aizliegt:

a) piestiprināt apzīmējumu precēm vai to iepakojumam;

b) piedāvāt preces, laist tās tirgū vai uzglabāt tās minētajos nolūkos ar šo apzīmējumu, vai piedāvāt vai sniegt ar to pakalpojumus;

[..]."

6. Saskaņā ar šīs regulas 13. pantu:

"1. ES preču zīme nedod tās īpašniekam tiesības aizliegt to lietot saistībā ar precēm, kuras ar minēto preču zīmi tirgū Eiropas Ekonomikas zonā ir laidis īpašnieks vai arī tas ticis darīts ar viņa piekrišanu.

2. Šā panta 1. punktu nepiemēro, ja īpašniekam ir pamatoti iemesli iebilst pret preču turpmāku tirdzniecību, īpaši tad, ja preces pēc to laišanas apgrozībā ir izmainītas vai bojātas."

[2] OV 2009, L 78, 1. lpp.

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2015. gada 16. decembris) (OV 2015, L 341, 21. lpp.).

[4] Regula Nr. 207/2009 tika atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1001 (2017. gada 14. jūnijs) par Eiropas Savienības preču zīmi (OV 2017, L 154, 1. lpp.) no 2017. gada 1. oktobra. Ņemot vērā laiku, kad norisinājās notikumi pamatlietā, šīs lietas tomēr ir jāizskata, ņemot vērā Regulu Nr. 207/2009.

7. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/95/EK (2008. gada 22. oktobris), ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm [5], 5. panta 1. un 3. punktā bija noteikts [6]:

"1. Reģistrētā preču zīme piešķir īpašniekam šajā ziņā ekskluzīvas tiesības. Īpašniekam ir tiesības atturēt visas trešās personas, kas nav saņēmušas viņa piekrišanu, lietot komercdarbībā:

a) jebkuru apzīmējumu, kas ir identisks preču zīmei attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, kuri ir identiski tiem, attiecībā uz ko ir reģistrēta preču zīme;

[..].

3. Saskaņā ar šā panta 1. un 2. punktu cita starpā var aizliegt šādas darbības:

a) apzīmējuma piestiprināšanu precēm vai to iepakojumam;

b) preču piedāvāšanu vai to laišanu tirgū, vai uzkrājumu veidošanu šiem nolūkiem, izmantojot šo apzīmējumu, vai pakalpojumu piedāvāšanu vai sniegšanu ar šo apzīmējumu nosaukumu;

[..]."

8. Šīs direktīvas 7. pantā ir noteikts:

"1. Preču zīme nedod īpašniekam tiesības aizliegt tās lietošanu attiecībā uz precēm, ko laidis Kopienas tirgū, izmantojot šo preču zīmi, īpašnieks vai kas laistas Kopienas tirgū ar īpašnieka piekrišanu.

2. Šā panta 1. punktu nepiemēro, ja īpašniekam ir likumīgi iemesli iebilst pret preču turpmāku tirdzniecību, jo īpaši – ja pēc laišanas tirgū preču stāvoklis ir izmainījies vai pasliktinājies."

Pamatlietas faktiskie apstākļi, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

9. Saskaņā ar Šveices tiesībām dibinātā sabiedrība *Novartis AG* ir pasaules mēroga *Novartis* grupas mātesuzņēmums, kas nodarbojas ar zāļu ražošanu. Šajā grupā it īpaši ietilpst tādas vienības kā *Novartis Pharmaceuticals* un *Sandoz*, kas ir atbildīgas attiecīgi par oriģinālo zāļu (atsauces zāles) un ģenērisko zāļu ražošanu. Šīs divas vienības darbojas Beļģijas zāļu tirgū kā *Novartis Pharma NV* un *Sandoz NV* un Nīderlandes tirgū kā *Novartis Pharma BV* un *Sandoz BV*.

10. Pamatlietas attiecas uz *Novartis Pharmaceuticals* vienības izstrādātajām un tirgotajām atsauces zālēm un uz šo atsauces zāļu pamata izstrādātajām ģenēriskajām zālēm, kuras tirgo vienība *Sandoz*. Konkrēti runa ir par zālēm, kas tiek tirgotas Beļģijā un Nīderlandē ar Eiropas Savienības preču zīmi "Femara", un to ģenēriskajām zālēm *Letrozol Sandoz* 2,5 mg (lieta C-253/20), kā arī par atsauces zālēm, kas tiek tirgotas ar Beniluksa preču zīmēm "Rilatine" (Beļģijā) un "Rilatin" (Nīderlandē), un ģenēriskajām zālēm *Méthylphénidate HCI Sandoz* 10 mg, kas tiek tirgotas Nīderlandē (lieta C-254/20).

[5] OV 2008, L 299, 25. lpp.

[6] Direktīva 2008/95 tika atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2015/2436 (2015. gada 16. decembris), ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV 2015, L 336, 1. lpp.) no 2019. gada 15. janvāra. Tomēr, ņemot vērā laiku, kad norisinājās fakti pamatlietā, šīs lietas ir jāizskata, ņemot vērā Direktīvu 2008/95.

11. *Impexeco NV* un *PI Pharma NV*, kas ir saskaņā ar Beļģijas tiesībām dibinātas sabiedrības, nodarbojas ar zāļu paralēlo tirdzniecību.

12. Lietā C-253/20 *Impexeco* 2014. gada 28. oktobra vēstulē informēja *Novartis* par nodomu no 2014. gada 1. decembra laist Beļģijas tirgū no Nīderlandes importētas zāles *Femara* 2,5 mg x 100 tabletes (letrozols). Saskaņā ar iesniedzējtiesas nolēmumu *Impexeco* faktiski vēlējās tirgot jaunā ārējā iepakojumā pārsaiņotās zāles *Letrozol Sandoz* 2,5 mg, kam tiktu piestiprināta preču zīme "Femara". *Novartis* iebilda pret *Impexeco* nodomu nodarboties ar paralēlo importu, apgalvojot, ka tās tiesības uz preču zīmi "Femara" nebija izsmeltas, tādējādi importēto ģenērisko zāļu pārmarķēšana, piestiprinot *Novartis* atsauces zāļu preču zīmi, esot acīmredzams šo tiesību aizskārums un var maldināt sabiedrību.

13. 2016. gada jūlijā *Impexeco* Beļģijā sāka tirgot šādi pārsaiņotās un pārmarķētās zāles *Letrozol Sandoz* 2,5 mg. *Novartis*, uzskatīdama, ka ar šo tirdzniecību tika pārkāptas tās preču zīmes tiesības, 2016. gada 16. novembrī cēla pret *Impexeco* prasību *stakingsrechter te Brussel* (Briseles [Patentu] pārkāpumu izbeigšanas tiesa, Beļģija).

14. Turklāt *Impexeco* 2017. gada 10. aprīļa vēstulē informēja *Novartis* par tās nodomu tirgot Beļģijā no Nīderlandes importētās un pārmarķētās zāles *Femara* 2,5 mg iepakojumā, kas satur 30 tabletes. Saskaņā ar iesniedzējtiesas nolēmumu *Impexeco* vēlējās pārmarķēt zāles *Letrozol Sandoz* 2,5 mg un piestiprināt tām preču zīmi "Femara".

15. Lietā C-254/20 2015. gada 30. jūnija vēstulē *PI Pharma* informēja *Novartis Pharma NV* par nodomu laist Beļģijas tirgū no Nīderlandes importētās zāles *Rilatine* 10 mg x 20 tabletes. No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka *PI Pharma* faktiski vēlējās tirgot zāles *Méthylphénidate Sandoz* 10 mg, kas ir pārsaiņotas jaunā ārējā iepakojumā, piestiprinot tam preču zīmi "Rilatine". *Novartis* iebilda pret *PI Pharma* iecerēto paralēlo importu, apgalvojot, ka tās tiesības uz preču zīmi "Rilatine" nav izsmeltas, tādējādi importēto ģenērisko zāļu pārmarķēšana, piestiprinot tām *Novartis* atsauces zāļu preču zīmi, esot acīmredzams šo tiesību aizskārums un var maldināt sabiedrību.

16. 2016. gada oktobrī *PI Pharma* Beļģijā sāka tirgot šādi pārsaiņotās un pārmarķētās zāles. *Novartis*, uzskatīdama, ka ar šo tirdzniecību tika aizskartas tās preču zīmes tiesības, 2017. gada 28. jūlijā cēla pret *PI Pharma* prasību *stakingsrechter te Brussel* (Briseles [Patentu] pārkāpumu izbeigšanas tiesa).

17. Iesniedzējtiesa norāda, ka minēto atsauces zāļu un ģenērisko zāļu attiecīgās cenas Beļģijā ir identiskas vai gandrīz identiskas, tomēr šo pašu ģenērisko zāļu cenas Nīderlandē ir būtiski zemākas nekā Beļģijā. Šī cenu atšķirība pamato minēto zāļu paralēlo tirdzniecību starp šīm divām dalībvalstīm.

18. Divos 2018. gada 12. aprīlī pasludinātajos spriedumos *stakingsrechter te Brussel* (Briseles [Patentu] pārkāpumu izbeigšanas tiesa) atzina abas *Novartis* prasības, kas celtas pret *Impexeco* un *PI Pharma*, par pamatotām, it īpaši tā iemesla dēļ, ka ar ģenērisko zāļu pārmarķēšanu, piestiprinot atsauces zāļu preču zīmi, tika aizskartas *Novartis* preču zīmes tiesības, kas izriet attiecīgi no Regulas Nr. 207/2009 9. panta 2. punkta a) apakšpunkta un Beniluksa konvencijas par

intelektuālo īpašumu (preču zīmes un dizainparaugi)[7] 2.20. panta 1. punkta a) apakšpunkta, un tādējādi lika izbeigt šo praksi. *Impexeco* un *PI Pharma* par šiem spriedumiem iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

19. Šajos apstākļos *Hof van beroep te Brussel* (Briseles apelācijas tiesa, Beļģija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus (abās lietās identiskus) prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai LESD 34.–36. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja oriģinālās zāles ar preču zīmi (atsauces zāles) un ģenēriskas zāles [Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ)] tirgū ir laiduši ekonomiski savstarpēji saistīti uzņēmumi, preču zīmes īpašnieka rīcība, kura vērsta pret ģenērisko zāļu turpmāku izplatīšanu importētājvalstī, ko veic paralēlais importētājs, kurš tās ir pārsaiņojis, pievienojot oriģinālo zāļu (atsauces zāļu) preču zīmi, var izraisīt mākslīgu tirgu sadalīšanu dalībvalstu starpā?

2) Ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša: vai preču zīmes īpašnieka rīcība, kas vērsta pret šo pārmarķēšanu, tādā gadījumā ir jāpārbauda, ņemot vērā [sprieduma *Bristol-Myers Squibb* u.c. 79. punktā izklāstītos] kritērijus[8]?

3) Vai, lai atbildētu uz šiem jautājumiem, nozīme ir tam, ka ģenēriskās zāles un oriģinālās zāles ar preču zīmi (atsauces zāles) ir identiskas vai arī tām ir tāda pati terapeitiskā iedarbība Karaļa 2001. gada 19. aprīļa dekrēta [par cilvēkiem paredzēto zāļu paralēlo importu un cilvēkiem paredzēto zāļu un veterināro zāļu paralēlo izplatīšanu[9]] 3. panta 2. punkta izpratnē?"

20. Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesā tika iesniegti 2020. gada 9. jūnijā. Rakstveida apsvērumus iesniedza pamatlietas puses un Eiropas Komisija. Tiesas sēde netika rīkota. Lietas dalībnieki sniedza rakstveida atbildes uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem.

Vērtējums

21. Vispirms ir jānorāda, ka, lai arī iesniedzējtiesa šos jautājumus ir uzdevusi no Līguma tiesību normu par preču brīvu apriti skatpunkta, uzskatu, ka atbilde ir jāmeklē Savienības preču zīmju tiesībās.

22. Tādējādi, uzdodot šos prejudiciālos jautājumus, kurus ierosinu izskatīt kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 207/2009 13. pants un Direktīvas 2008/95 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja atsauces zāles un ģenēriskās zāles EEZ tirgū ir laiduši ekonomiski saistīti uzņēmumi, šo atsauces zāļu preču zīmes īpašniekam vairs nav tiesību iebilst pret to, ka paralēlais importētājs importētājā dalībvalstī turpmāk tirgo ģenēriskās zāles pēc šo ģenērisko zāļu pārsaiņošanas, piestiprinot tām atsauces zāļu preču zīmi, ja, pirmkārt, ir izpildīti Tiesas judikatūrā paredzētie nosacījumi par šādiem iebildumiem un, otrkārt, abas zāles ir identiskas vai tām ir tā pati terapeitiskā iedarbība.

23. Vispirms īsumā atgādināšu Tiesas judikatūru šajā jomā.

7 Konvencija, ko Hāgā 2005. gada 25. februārī parakstīja Beļģijas Karaliste, Luksemburgas Lielhercogiste un Nīderlandes Karaliste.

8 Spriedums, 1996. gada 11. jūlijs (C-427/93, C-429/93 un C-436/93, turpmāk tekstā – "spriedums *Bristol-Myers Squibb* u.c.", EU:C:1996:282).

9 2001. gada 30. maija *Moniteur belge*, 17 954. lpp.

Tiesas judikatūras atgādinājums

24. Spriedumā *Centrafarm* un *de Peijper*[10], kas arī attiecās uz zāļu paralēlo importu, Tiesa preču brīvas aprites vārdā nostiprināja preču zīmes īpašnieku tiesību izsmelšanas principu iebilst pret to, ka trešā persona bez šī īpašnieka piekrišanas tirgo ar šo preču zīmi marķētas preces, kas iepriekš ar minētā īpašnieka piekrišanu ir tikušas laistas tirgū citā dalībvalstī[11].

25. Attiecībā uz preču zīmes īpašnieka tiesībām iebilst pret tādas jaunā iepakojumā pārsaiņotas preces tirdzniecību, uz kuras ir šī preču zīme, Tiesa spriedumā *Hoffmann-La Roche*[12] ir lēmusi tādējādi, ka preču zīmes īpašnieka iebildumi šādā situācijā principā ir pamatoti. Proti, Tiesas ieskatā atļaut tirgot ar preču zīmi marķētu preci pēc tās pārsaiņošanas jaunā iepakojumā nozīmē atzīt paralēlajam tirgotājam zināmas tiesības, kas parastos apstākļos ir rezervētas preču zīmes īpašniekam[13], proti, tiesības piestiprināt preču zīmi jaunam iepakojumam.

26. Tomēr tas, ka preču zīmes īpašnieks izmanto savas tiesības celt iebildumus, var būt slēpts šķērslis tirdzniecībai starp dalībvalstīm. Tas tā tostarp būtu gadījumā, ja pārsaiņošana tiktu veikta, neietekmējot ne preces sākotnējo identitāti, ne tās sākotnējo stāvokli. Preces sākotnējais stāvoklis it īpaši ir neskarts, ja tā tiek iesaiņota dubultā iepakojumā un ja pārsaiņošana attiecas tikai uz ārējo iepakojumu, vai ja pārsaiņošanu uzrauga valsts iestāde. Proti, šādos apstākļos tas, ka preču zīmes īpašnieks dažādās dalībvalstīs tai pašai precei izmantotu atšķirīgu iepakojumu un vēlāk iebilstu pret pārsaiņošanu jaunā iepakojumā šīs preces paralēlā importa vajadzībām, veicinātu mākslīgu dalībvalstu tirgu sadali[14].

27. Tiesa tādējādi ir nospriedusi, ka par slēptu ierobežojumu tirdzniecībā starp dalībvalstīm ir uzskatāmi preču zīmes īpašnieka iebildumi tirgot jaunā iepakojumā iesaiņotu preci ar tam piederošu preču zīmi,

– ja tiek konstatēts, ka preču zīmes tiesību īstenošana, ko veic to īpašnieks, ņemot vērā tā piemēroto tirdzniecības sistēmu, veicina mākslīgu dalībvalstu tirgu sadali;

– ja tiek pierādīts, ka pārsaiņošana nevar ietekmēt preces oriģinālo stāvokli;

– ja preču zīmes īpašnieks ir ticis iepriekš informēts par pārsaiņotas preces pārdošanu un

– ja uz jaunā iepakojuma ir norādīts preces pārsaiņotājs[15].

28. Preču zīmes īpašnieka tiesību izsmelšanu iebilst pret to, ka bez viņa piekrišanas tiek tirgota ar šo preču zīmi marķēta prece, kas ar viņa piekrišanu jau ir tikusi laista tirgū citā dalībvalstī, Savienības likumdevējs vēlāk apstiprināja Direktīvas 89/104/EEK[16] 7. pantā. Šī tiesību norma gandrīz pilnībā ir pārņemta Regulas 207/2009 13. pantā un Direktīvas 2008/95 7. pantā.

[10] Spriedums, 1974. gada 31. oktobris (16/74, EU:C:1974:115). Tiesas agrākajā judikatūrā šis spriedums ir saukts par "spriedumu *Winthrop*".

[11] Skat. rezolutīvās daļas 1. punktu.

[12] Spriedums, 1978. gada 23. maijs (102/77, turpmāk tekstā – "spriedums *Hoffmann-La Roche*", EU:C:1978:108, rezolutīvās daļas1.a punkts).

[13] Spriedums *Hoffmann-La Roche* (11. punkts).

[14] Spriedums *Hoffmann-La Roche* (9. un 10. punkts).

[15] Spriedums *Hoffmann-La Roche* (rezolutīvās daļas 1b. punkts).

[16] Padomes Pirmā direktīva (1988. gada 21. decembris), ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV 1989, L 40, 1. lpp.).

29. Tiesa tomēr turpina interpretēt šīs tiesību normas, ņemot vērā preču brīvu apriti, uzskatot, ka tām ir tāds pats mērķis kā pašreizējam LESD 36. pantam, tāpēc tās judikatūra, kas ir izstrādāta uz šīs pēdējās minētās tiesību normas [17] pamata, joprojām ir aktuāla [18].

30. Tomēr vairāki šīs judikatūras aspekti ir tikuši precizēti un izklāstīti plašāk vēlāk pasludinātajos Tiesas spriedumos.

31. Tādējādi Tiesa tostarp ir precizējusi, ka īpašnieka iebildumi pret tādas jaunā iepakojumā pārsaiņotas preces tirdzniecību, uz kuras ir viņam piederoša preču zīme, veicina tirgu sadali, ja pārsaiņošana ir nepieciešama, lai tirgotu preci importētājā dalībvalstī. Šāda nepieciešamība rodas, ja preci nevar pārdot tās oriģināliepakojumā, ņemot vērā minētajā dalībvalstī piemērojamos tiesību aktus vai praksi [19].

32. Turklāt, lai preču zīmes īpašniekiem aizliegtu iebilst pret preces, uz kuras ir viņu preču zīme, tirdzniecību pēc tās pārsaiņošanas jaunā iepakojumā, tika ieviests papildu nosacījums, proti, pārsaiņotās preces noformējums nedrīkst kaitēt preču zīmes un tās īpašnieka reputācijai, kas it īpaši ir tad, ja jaunais iepakojums ir ar defektiem, sliktas kvalitātes vai nekārtīgs [20].

33. Visbeidzot Tiesa ir nospriedusi, ka nosacījumi, kas ir jāizpilda, lai preču zīmes īpašnieks nevarētu iebilst pret to, ka ar šo preču zīmi tiek tirgota pārsaiņota prece, it īpaši nepieciešamības nosacījums, ir piemērojami ne tikai pārsaiņošanas jaunā iepakojumā gadījumā, bet arī tādas pārsaiņošanas gadījumā, kad oriģināliepakojumam tiek piestiprināts jauns marķējums [21].

"Pārmarķēšana" (rebranding) un spriedums Upjohn

34. Tiesa saskārās arī ar problēmu, kas attiecas uz preču zīmes īpašnieka iebildumiem pret viņa preces tirdzniecību situācijā, kurā paralēlais tirgotājs tai ir piestiprinājis nevis preču zīmi, ar ko šī prece ir tikusi laista tirgū, bet citu preču zīmi, kas arī pieder šim īpašniekam un ar ko identiskas preces ar viņa piekrišanu tiek tirgotas importētājā dalībvalstī.

35. Spriedumā *Centrafarm* [22] Tiesa nosprieda, ka preces izcelsmes garantija, kas ir preču zīmes būtiska funkcija, būtu apdraudēta, ja trešā persona varētu pirmo reizi piestiprināt precei preču zīmi, pat ja tā ir oriģināla. Tādējādi pat tādā gadījumā, kad ražotājs ir vairāku preču zīmju īpašnieks vienai un tai pašai precei, viņam ir tiesības saskaņā ar EEK līguma 36. panta pirmo teikumu [23] iebilst pret to, ka trešā persona tirgo šo preci ar kādu no šīm preču zīmēm, ja to nav piestiprinājis šis īpašnieks [24]. Tiesa tomēr norādīja, ka prakse, saskaņā ar kuru ražotājs dažādās dalībvalstīs vienai un tai pašai precei izmanto dažādas preču zīmes, var tikt piekopta, lai mākslīgi sadalītu tirgus. Šādā situācijā preču zīmes īpašnieka iebildumi pret to, ka šo preču zīmi izmanto

17 Precīzāk – EEK līguma 36. pants.

18 Skat. spriedumu *Bristol-Myers Squibb* u.c. (40., 41. un 50. punkts).

19 Spriedums *Bristol-Myers Squibb* u.c. (52.–56. punkts un rezolutīvās daļas pirmā ievilkuma 3. punkts).

20 Spriedums *Bristol-Myers Squibb* u.c. (75.–77. punkts un rezolutīvās daļas ceturtā ievilkuma 3. punkts).

21 2007. gada 26. aprīļa spriedums *Boehringer Ingelheim* u.c. (C-348/04, EU:C:2007:249, 28.–31. punkts un rezolutīvās daļas 1. punkts).

22 Spriedums, 1978. gada 10. oktobris (3/78, EU:C:1978:174, turpmāk tekstā – "spriedums *Centrafarm*"). Tiesas agrākajā judikatūrā šis spriedums ir saukts par "spriedumu *American Home Products*".

23 Pašlaik – LESD 36. panta pirmais teikums.

24 Spriedums *Centrafarm*, 12.–18. punkts.

trešā persona, būtu slēpts ierobežojums tirdzniecībai starp dalībvalstīm EEK līguma 36. panta otrā teikuma izpratnē [25]. Tiesai, kas izskata lietu pēc būtības, ir jānosaka, vai tāds ir minētā īpašnieka nodoms [26].

36. Lai arī lieta, kurā tika pasludināts spriedums *Upjohn* [27], attiecās uz līdzīgu situāciju, tomēr juridiskā vide bija atšķirīga. Proti, šī lieta tika ierosināta pēc Direktīvas 89/104 stāšanās spēkā un sprieduma *Bristol-Myers Squibb* u.c. pasludināšanas, kurā Tiesa precizēja nosacījumus, kam ir jābūt izpildītiem, lai preču zīmes īpašnieks nevarētu iebilst pret to, ka paralēlais tirgotājs tirgo jaunā iepakojumā pārsaiņotu preci ar viņa preču zīmi. Tādējādi bija jānoskaidro, vai spriedumā *Bristol-Myers Squibb* u.c. noteiktie principi bija jāpiemēro situācijā, kurā preču zīme tika aizstāta ar citu preču zīmi, kas piederēja tam pašam īpašniekam, kā arī tas, vai šīs piemērošanas pamatā bija šī īpašnieka apzināta vēlme sadalīt dalībvalstu tirgus [28].

37. Spriedumā *Upjohn* Tiesa vispirms konstatēja, ka Direktīvas 89/104 7. pants attiecībā uz tādu tiesību izsmelšanu, kas piešķirtas ar preču zīmi, ar ko prece ir tikusi laista tirgū ar īpašnieka piekrišanu, nav piemērojams gadījumos, kad paralēlais tirgotājs šo preču zīmi aizstāj ar citu preču zīmi, kas pieder tam pašam īpašniekam. Tādējādi lieta bija jāiztiesā, ņemot vērā EKL 30. un 36. pantu (pašlaik – LESD 34. un 36. pants) [29].

38. Turpinājumā Tiesa konstatēja, ka starp oriģinālās preču zīmes atkārtotu piestiprināšanu pēc preces pārsaiņošanas un tās aizstāšanu ar citu preču zīmi nebija nekādas objektīvas atšķirības, kas attaisnotu to, ka nosacījums par tirgu mākslīgu sadalīšanu [30] tiktu piemērots atšķirīgi, [jo], piekopjot abas šīs prakses, paralēlais tirgotājs izmanto preču zīmi, kas viņam nepieder [31].

39. Tiesa tādējādi nosprieda, ka, ciktāl importētājas dalībvalsts preču zīmju tiesībās īpašniekam ir atļauts iebilst pret to, ka trešā persona aizstāj viņam piederošu preču zīmi ar citu preču zīmi un ciktāl šī aizstāšana ir jāveic, lai minētajā dalībvalstī varētu tirgot izstrādājumu, pastāv šķēršļi tirdzniecībai starp dalībvalstīm, kas izraisa tirgu sadalīšanu, neatkarīgi no tā, vai šis īpašnieks to vēlas [32].

40. Spriedums *Upjohn* var būt par pamatu, lai rastu risinājumu izskatāmajās lietās. Tomēr minēšu dažas atrunas attiecībā uz šo spriedumu, ciktāl tajā ar zināmu vieglumu nav ņemti vērā tiesību aktu grozījumi, kas veikti ar Direktīvu 89/104 un tās 7. pantu.

41. Proti, pirmkārt, lietā, kurā tika pasludināts šis spriedums attiecībā uz EK līguma tiesību normām, Tiesa neņēma vērā savu judikatūru, saskaņā ar kuru attiecīgā problemātika ir jāvērtē, ņemot vērā tikai Direktīvu 89/104, kuras 7. pants "pilnībā reglamentē jautājumu par preču zīmes tiesību izsmelšanu attiecībā uz precēm, kas laistas tirgū [Savienībā]" [33].

25 Pašlaik – LESD 36. panta otrais teikums.

26 Spriedums *Centrafarm*, 19.–23. punkts.

27 Spriedums, 1999. gada 12. oktobris (C-379/97, turpmāk tekstā – "spriedums *Upjohn*", EU:C:1999:494).

28 Skat. ģenerāladvokāta F. Dž. Džeikobsa [*F. J. Jacobs*] secinājumus lietā *Upjohn* (C-379/97, EU:C:1998:559, 20. punkts).

29 Spriedums *Upjohn* (27. un 28. punkts).

30 Sprieduma *Bristol-Myers Squibb* u.c. izpratnē.

31 Spriedums *Upjohn* (37. un 38. punkts).

32 Spriedums *Upjohn* (39. punkts).

33 Spriedums *Bristol-Myers Squibb* u.c. (25. un 26. punkts un rezolutīvās daļas 1. punkts).

42. Otrkārt, uzskatīdama, ka nav nekādas atšķirības starp oriģinālās preču zīmes atkārtotu piestiprināšanu un tās aizstāšanu ar citu preču zīmi, kas pieder tam pašam īpašniekam, Tiesa neņēma vērā apstākli, ka pēc Direktīvas 89/104 7. panta stāšanās spēkā pirmajā situācijā ar preču zīmi piešķirtās tiesības principā ir izsmeltas *ex lege*. Tādējādi trešās personas preču zīme tika izmantota likumīgi.

43. Visbeidzot, treškārt, ir jānorāda – nospriežot, ka preču zīmes īpašnieka iebildumi pret tā preču zīmes izmantošanu, lai to aizstātu ar citu preču zīmi, ir pretrunā Līgumam, Tiesa netieši konstatēja Direktīvas 89/104[34] nesaderību ar Līgumu. Proti, "preču zīmes tiesības importētājā dalībvalstī", kas minētas sprieduma *Upjohn* 39. punktā, ir tās pašas tiesības, kas tika saskaņotas ar šo direktīvu, kuras 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā īpašniekam ir piešķirtas tiesības aizliegt ikvienai trešai personai bez viņa piekrišanas izmantot jebkuru apzīmējumu, kas ir identisks preču zīmei attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, kuri ir identiski tiem, attiecībā uz ko ir reģistrēta preču zīme[35]. Tomēr pienākums ievērot Līguma noteikumus ir gan Savienības iestādēm, gan dalībvalstīm[36].

44. To paturot prātā, es neierosinu atsaukties uz spriedumā *Upjohn* rasto risinājumu. Preču zīmes tiesības nedrīkst ierobežot preču brīvu apriti, ja tas nav nepieciešams, lai aizsargātu preču zīmju būtisko funkciju, proti, garantēt preču izcelsmi. Šim risinājumam savukārt būtu jāizriet no elastīgākas atvasināto tiesību interpretācijas, kas sniegta, ņemot vērā Līgumu, kā to ir interpretējusi Tiesa.

Priekšlikums jaunai pieejai attiecībā uz pārmarķēšanu

45. Tiesa spriedumā *Bristol-Myers Squibb* u.c. uzskatīja, ka Direktīvas 89/104[37] 7. pantā ir pārņemta tās judikatūra, kurā, interpretējot EEK līguma 30. un 36. pantu[38], Savienības tiesībās ir atzīts preču zīmes tiesību izsmelšanas princips[39].

46. Atbildot uz argumentu par to, ka Direktīvas 89/104 7. panta 1. punkta piemērošanas joma būtībā ir šaurāka salīdzinājumā ar tās judikatūru attiecībā uz EK līguma 36. pantu, Tiesa turpinājumā atgādināja, ka no šīs judikatūras izriet, ka konkrētos apstākļos īpašnieka ekskluzīvās tiesības piestiprināt precei preču zīmi ir jāuzskata par izsmeltām, lai ļautu importētājam tirgot preces ar šo preču zīmi, kuras ir laidis apgrozībā īpašnieks vai kuras tika laistas apgrozībā ar viņa piekrišanu. Tādējādi Direktīvas 89/104 7. panta 1. punkta šaurāka interpretācija nozīmētu būtiskas izmaiņas principos, kas izrietēja no EKL 30. un 36. panta. Taču šādas sekas nebūtu pieļaujamas, ņemot vērā pienākumu nodrošināt direktīvu saderību ar Līgumu[40].

47. Runājot par Direktīvas 89/104 7. panta 2. punktu, Tiesa nosprieda, ka šis pants, kuram bija tāds pats mērķis kā EEK līguma 36. pantam, proti, saskaņot intereses aizsargāt preču zīmes tiesības ar interesēm nodrošināt preču brīvu apriti, šīs abas tiesību normas ir jāinterpretē

[34] Un arī visi turpmākie Savienības preču zīmju tiesību akti, kuru atbilstošās tiesību normas būtībā ir identiskas šajā direktīvā iekļautajām.

[35] Skat. arī Regulas N. 207/2009 9. panta 2. punkta a) apakšpunktu un Direktīvas 2008/95 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

[36] Spriedums *Bristol-Myers Squibb* u.c. (36. punkts).

[37] Šajās lietās – Regulas Nr. 207/2009 13. pants un Direktīvas 2008/95 7. pants.

[38] Pašlaik – LESD 34. un 36. pants.

[39] Spriedums *Bristol-Myers Squibb* u.c. (31. punkts).

[40] Skat. spriedumu *Bristol-Myers Squibb* u.c. (32.–36. punkts).

identiski, balstoties uz Tiesas judikatūru, kas izstrādāta attiecībā uz EEK līguma 36. pantu [41]. Šis princips tika atgādināts sprieduma *Upjohn* 30. punktā, tomēr Tiesa neizdarīja no tā attiecīgus secinājumus.

48. Tomēr, manuprāt, ir pilnībā jāizdara secinājumi, kas izriet no Tiesas judikatūras attiecībā uz preču zīmes tiesību izsmelšanu saistībā ar preču brīvu apriti iekšējā tirgū. Ja saskaņā ar šo judikatūru Savienības preču zīmju tiesību aktu noteikumi, kas ir līdzvērtīgi Direktīvas 89/104 7. pantam, pilnībā reglamentē jautājumu par šo izsmelšanu un tie ir jāinterpretē identiski atbilstošajām Līguma tiesību normām, kuras savukārt ir interpretējusi Tiesa, tad arī tās judikatūrai attiecībā uz to, ka paralēlais tirgotājs aizstāj preču zīmi ar citu preču zīmi, kas pieder tam pašam īpašniekam, ir jābūt atvasināto tiesību interpretācijas pamatā.

49. Proti, ir jānorāda, ka spriedums *Centrafarm* tika pasludināts pirms Direktīvas 89/104 pieņemšanas. Tādējādi šīs direktīvas pieņemšanas brīdī jau bija skaidrs, ka Līguma tiesību normas par preču brīvu apriti neļauj preču zīmes īpašniekiem sadalīt dalībvalstu tirgus, izmantojot dažādās dalībvalstīs tai pašai precei atšķirīgas preču zīmes un vēlāk ceļot iebildumus pret to, ka paralēlais tirgotājs aizstāj eksportētājdalībvalstī lietoto preču zīmi ar importētājā dalībvalstī izmantoto preču zīmi. Šī judikatūra vēlāk tika precizēta spriedumā *Upjohn*. Pirmkārt, Tiesa atteicās no nosacījuma par preču zīmes īpašnieka apzinātu vēlmi sadalīt tirgus, kas tika noteikta spriedumā *Centrafarm*. Otrkārt, preču zīmes aizstāšanas gadījumā tā piemēro spriedumā *Bristol-Myers Squibb* u.c. paredzētos nosacījumus attiecībā uz pārsaiņošanu jaunā iepakojumā, it īpaši nepieciešamības nosacījumu, kas būtiski ierobežo preču zīmes īpašnieka ekskluzīvo tiesību izsmelšanas apjomu [42].

50. Tādēļ, ja Savienības preču zīmju tiesību normas par preču zīmes īpašnieka tiesību izsmelšana ir jāinterpretē identiski tam, kas šajā ziņā izriet no Līguma tiesību normām, kā tās ir interpretējusi Tiesa, arī preču zīmju aizstāšanas aspekts noteikti ir jāņem vērā.

51. Lai arī Regulas Nr. 207/2009 13. panta un Direktīvas 2008/95 7. panta formulējums neļauj to secināt tieši, tas kļūst iespējams, sniedzot teleoloģisko un sistēmisko interpretāciju [43]. Turklāt to jau bija ierosinājis ģenerāladvokāts F. Dž. Džeikobss [*F. J. Jacobs*] secinājumos lietā *Upjohn* [44].

52. Tādēļ Regulas Nr. 207/2009 13. pants un Direktīvas 2008/95 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka īpašnieks nevar aizliegt izmantot ne tikai preču zīmi, ar ko viņš ir laidis tirgū attiecīgo preci vai ar ko tā tika laista tirgū ar viņa piekrišanu, bet arī preču zīmi, ar ko tas pats īpašnieks ir laidis tirgū identiskas preces vai ar ko tās tika laistas tirgū ar viņa piekrišanu citās dalībvalstīs.

53. Tomēr ir jāpatur prātā, ka īpašos gadījumos, kad paralēlais tirgotājs pēc šīs preces pārsaiņošanas piestiprina preču zīmi bez īpašnieka piekrišanas, Savienības preču zīmju tiesību normas par preču zīmes īpašnieka tiesību izsmelšanu ir jāinterpretē saskaņā ar Līgumu, kā to ir interpretējusi Tiesa. Tas tā it īpaši ir gadījumā, kad izmantotā preču zīme eksportētājā dalībvalstī tiek aizstāta ar citu preču zīmi, kas pieder tam pašam īpašniekam, jo šāda aizstāšana ietver arī atkārtotu preču zīmes piestiprināšanu. Tomēr šajā judikatūrā ir noteikta virkne nosacījumu, kas ir jāizpilda, lai preču zīmes tiesības tiktu faktiski izsmeltas, proti, lai īpašnieks nevarētu uz tām atsaukties ar mērķi liegt to izmantot trešām personām [45].

[41] Skat. spriedumu *Bristol-Myers Squibb* u.c. (40. un 41. punkts).

[42] Spriedums *Upjohn* (42.–45. punkts).

[43] Tādējādi tiek ņemtas vērā prasības, kas izriet no tiesību aktiem ar augstāku juridisko spēku.

[44] C-379/97, EU:C:1998:559, 16., 17. un 69. punkts.

[45] Skat. šo secinājumu 24.–33. punktu.

54. Proti, lai arī saskaņā ar loģiku, kas dominē Savienības preču zīmju tiesību normās, tiesības principā ir izsmeltas tad, kad prece ar [attiecīgo] preču zīmi ir tikusi laista tirgū Savienībā un preču zīmes īpašnieka iespēja celt iebildumus ir kļuvusi par izņēmumu, kura [piemērošanas] priekšnosacījums ir īpašnieka leģitīmās intereses, Tiesa mainīja šo loģiku savā judikatūrā attiecībā uz pārsaiņošanu [46]. Saskaņā ar šīs judikatūras loģiku izsmelšanas apjomu ierobežo situācijas, kurās ir izpildīti šajā judikatūrā uzskaitītie nosacījumi, kas liedz īpašniekam atsaukties uz savu preču zīmi, lai aizliegtu to izmantot paralēlajam tirgotājam. Tādējādi šos attiecīgās tiesību normas divus punktus nevar interpretēt atsevišķi [47], jo 2. punktā, kā to interpretējusi Tiesa, ir noteikts 1. punkta tvērums.

55. Tas būtiski mazina mana priekšlikuma radikālo raksturu, proti, piemērot šīs tiesību normas arī gadījumā, kad preču zīme tiek aizstāta ar citu preču zīmi, kas pieder tam pašam īpašniekam. Proti, lai arī vairākumam nosacījumu, kas noteikti Tiesas judikatūrā, lai preču zīmes īpašnieks nevarētu iebilst pret to, ka prece tiek tirgota ar šo preču zīmi, ir subjektīvs raksturs un tie attiecas uz paralēlā tirgotāja kontroli, nepieciešamības nosacījumam savukārt ir objektīvs raksturs un tas būtiski ierobežo šī paralēlā tirgotāja brīvību.

56. Proti, Tiesas ieskatā nepieciešamības nosacījums ir izpildīts, ja tiesiskajos regulējumos vai praksē importētājā dalībvalstī ir aizliegts tirgot attiecīgo preci oriģināliepakojumā. Savukārt šis nosacījums nav izpildīts, ja pārsaiņošanas pamatā ir tikai paralēlā tirgotāja centieni gūt tirdzniecības priekšrocību [48].

57. Nepieciešamības nosacījums nozīmē, ka, lai preču zīmes īpašnieks nevarētu iebilst pret to, ka paralēlais tirgotājs aizstāj preču zīmi, ko minētais īpašnieks lieto eksportētājā dalībvalstī, ar preču zīmi, ko viņš izmanto identiskām precēm importētājā dalībvalstī, šīs pēdējās minētās dalībvalsts regulējumā vai praksē ir jānosaka, ka šajā dalībvalstī faktiski nedrīkst tirgot preci ar tās oriģinālo preču zīmi.

58. Savukārt, ja paralēlais tirgotājs aizstāj oriģinālo preču zīmi tikai tāpēc, lai gūtu ekonomisku priekšrocību, piemēram, lai gūtu labumu no importētājā dalībvalstī lietotās preču zīmes reputācijas vai lai iekļautu preci izdevīgākā preču kategorijā, nepieciešamības nosacījums nav izpildīts. Proti, tādā gadījumā preču brīva aprite, kuras pamatā ir preču zīmes tiesību izsmelšana tirdzniecībā starp dalībvalstīm, netiek apdraudēta pēc būtības un tādējādi tā nevar būt pārāka par preču zīmes īpašnieka likumīgajām interesēm.

59. Tādējādi pārmarķēšanas gadījumā preču zīmes tiesības ir izsmeltas tikai tādos gadījumos, kad pārmarķēšana ir objektīvi nepieciešama, lai garantētu preces faktisku piekļuvi importētājas dalībvalsts tirgum.

60. Tādējādi Regulas Nr. 207/2009 13. pantu un Direktīvas 2008/95 7. pantu ierosinu interpretēt tādējādi, ka preču zīmes īpašnieks var atsaukties uz šo preču zīmi, lai iebilstu pret tādas preces ar šo preču zīmi tirdzniecību, ko šis īpašnieks ir laidis Savienības tirgū vai kas ir tikusi laista tirgū ar viņa piekrišanu ar citu viņam piederošu preču zīmi, ja vien ir izpildīti nosacījumi, kas noteikti Tiesas judikatūrā attiecībā uz tādu preču pārsaiņošanu, kas ir saistītas ar paralēlo tirdzniecību.

[46] Precīzāk, Tiesa nav mainījusi savu loģiku – preču zīmes tiesības ir princips un izsmelšana ir izņēmums, kas izrietēja no EKL 36. panta, – pēc Direktīvas 89/104 7. panta ieviešanas, kura pamatā ir pretēja loģika.

[47] Kā par to liecina šķietamā pretruna, kas pastāv starp sprieduma *Bristol-Myers Squibb* u.c. rezolutīvās daļas 2. un 3. punktu, pirmajā minētajā punktā ir aplūkota preču zīmes tiesību izsmelšana, bet otrajā minētajā punktā – īpašnieka tiesības atsaukties uz šo preču zīmi.

[48] Spriedums, 2007. gada 26. aprīlis, *Boehringer Ingelheim* u.c. (C-348/04, EU:C:2007:249, 36. un 37. punkts).

Šie nosacījumi it īpaši prasa, ka, lai nodrošinātu izstrādājuma faktisku piekļuvi importētājas dalībvalsts tirgum, oriģinālā preču zīme ir jāaizstāj ar preču zīmi, ar ko šajā dalībvalstī tiek tirgotas identiskas preces.

Piemērošana situācijā, kurā ģenērisko zāļu preču zīme tiek aizstāta ar atsauces zāļu preču zīmi

61. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ir jāizvērtē, vai manis ierosinātā interpretācija ir piemērojama tādā gadījumā kā šajās lietās aplūkotais, kurā paralēlais importētājs vēlas aizstāt eksportētājā dalībvalstī lietoto ģenērisko zāļu preču zīmi ar importētājā dalībvalstī izmantoto atsauces zāļu preču zīmi. Pamatlietā aplūkotās situācijas ir specifiskas ar to, ka ģenēriskās zāles un atsauces zāles tirgo saistīti uzņēmumi un ka abas preču zīmes pieder vienam un tam pašam īpašniekam.

62. Kā izriet no diskusijām pamattiesvedībās, kā arī Tiesā, paralēlā tirgotāja darbības leģitimitāte it īpaši var nonākt pretrunā divām prasībām, proti, attiecībā uz preču identitāti un pārmarķēšanas nepieciešamību.

Par preču identitātes prasību

63. Saskaņā ar manis ierosināto interpretāciju paralēlajam tirgotājam ir tiesības – un preču zīmes tiesību īpašnieks nevar pret to iebilst – aizstāt eksportētājā dalībvalstī lietoto preču zīmi ar importētājā dalībvalstī identiskām precēm izmantotu preču zīmi. Pamatlietās ar paralēlo tirdzniecību saistīta prece ir ģenēriskās zāles, savukārt preču zīme, ko piestiprina paralēlais tirgotājs importētājā dalībvalstī, ir minēto ģenērisko zāļu atsauces zāļu preču zīme. Tādējādi rodas jautājums, vai preču zīmes tiesību izsmelšanas vajadzībām ģenēriskās zāles un to atsauces zāles var uzskatīt par identiskām precēm.

64. Ģenēriskās zāles Direktīvas 2001/83/EK[49] 10. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir definētas kā "zāles, kurās ir tāds pats aktīvo vielu kvalitatīvais un kvantitatīvais sastāvs un tāda pati zāļu forma kā atsauces (references) zālēm un kuru bioekvivalence ar atsauces (references) zālēm ir pierādīta attiecīgos bioloģiskās pieejamības pētījumos". Saskaņā ar šīs direktīvas 10. panta 1. punktu šādām zālēm piemēro tā saukto "saīsināto" tirdzniecības atļaujas izsniegšanas procedūru. Proti, tām ir jāpiemīt tādām pašām īpašībām kā atsauces zālēm.

65. Tomēr jau pašā ģenērisko zāļu definīcijā ir pieļautas dažas atšķirības no atsauces zālēm gan attiecībā uz aktīvās vielas ķīmisko formu[50], gan pašu zāļu farmaceitisko formu[51]. Turklāt, lai arī ģenēriskās zāles ir bioekvivalentas atsauces zālēm to aktīvās vielas un terapeitiskās iedarbības ziņā, tās var atšķirt pēc palīgvielām[52], noformējuma vai tādiem aspektiem kā garša.

[49] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2001. gada 6. novembris) par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV 2001, L 311, 67. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/27/EEK (2004. gada 31. marts) (OV 2004, L 136, 34. lpp.).

[50] "Dažādi sāļi, esteri, ēteri, izomēri, izomēru maisījumi, salikumi vai aktīvo vielu atvasinājumi jāuzskata par to pašu aktīvo vielu, ja vien tie būtiski neatšķiras pēc to īpašībām saistībā ar to drošumu un/vai labvērtību."

[51] "Par vienu un to pašu zāļu formu var uzskatīt dažādas zāļu formas ar ātru aktīvās vielas atbrīvošanu iekšķīgai lietošanai."

[52] Proti, pēc to sastāvdaļām, kas nav aktīvās vielas.

66. Turpinājumā dažu zāļu [53] aizstāšana ar citām līdzvērtīgām zālēm, neatkarīgi no tā, vai tās ir ģenēriskās vai atsauces zāles, ārstēšanas laikā ir kontrindicēta medicīnisku iemeslu dēļ. Tas it īpaši ir attiecināms uz pamatlietā aplūkotajām zālēm, kā savā atbildē uz Tiesas jautājumiem ir norādījušas *Impexeco* un *PI Pharma*. Tomēr pretēji tam, ko ir apgalvojuši šie lietas dalībnieki, šis apstāklis ne tikai nepierāda pārmarķēšanas nepieciešamību, bet, manuprāt, arī apliecina, ka tādu zāļu pārmarķēšana nav pieļaujama no medicīniska skatpunkta. Proti, ja ārstēšanas laikā vienu zāļu aizstāšana ar citām zālēm ir aizliegta medicīnisku apsvērumu dēļ, zāļu nosaukuma aizstāšana var maldināt veselības aprūpes speciālistus un pacientus un, iespējams, radīt nopietnas sekas veselībai. Ne bez pamata tirdzniecības atļaujas pieteikumā ir jānorāda zāļu nosaukums. Proti, zāļu gadījumā produkta nosaukumam ir nozīme, kas pārsniedz preču zīmju nozīmi, kas ir vienkārša norāde uz preces izcelsmi.

67. Lai arī tādējādi no terapeitiskā skatpunkta ģenēriskās zāles un to atsauces zāles ir līdzvērtīgas, tomēr uzskatu, ka principā tās nav identiski produkti, ņemot vērā atšķirības, kuru dēļ tās var nošķirt.

68. Tomēr ģenēriskās zāles un atsauces zāles īpašās situācijas, it īpaši, ja tās ražo viena un tā pati vienība vai saistītas vienības, faktiski var būt viens un tas pats produkts, kas tiek pārdots saskaņā ar dažādām shēmām. To, šķiet, pamattiesvedībās apgalvo *Impexeco* un *PI Pharma*. Tas ir jāpārbauda valsts iestādēm un tiesām.

69. Šādā gadījumā pretēji tam, ko savos apsvērumos apgalvo *Novartis*, ne ar atšķirīgiem tiesiskajiem regulējumiem, kas piemērojami ģenēriskajām zālēm un atsauces zālēm, ne ar to, ka veselības aprūpes speciālisti vai pacienti tās uztver atšķirīgi, nepietiek, lai attaisnotu zāļu preču zīmju īpašnieka tiesības iebilst pret eksportētājā dalībvalstī lietotas preču zīmes aizstāšanu ar importētājā dalībvalstī izmantotu preču zīmi. Proti, situācijā, kurā šī aizstāšana būtu nepieciešama, lai paralēlais tirgotājs varētu piekļūt šīs pēdējās dalībvalsts tirgum, šāda iespēja ļautu īpašniekam sadalīt tirgus, tirgojot to pašu produktu gan kā atsauces zāles, gan kā ģenēriskās zāles un vēlāk kavējot to brīvu apriti Savienībā. Tādējādi preču zīmes tiesību izsmelšanas nolūkā to identitāte ir jāvērtē, pamatojoties tikai uz produktu raksturīgajām īpašībām.

70. Tāpēc tagad ir jāaplūko otrais nosacījums, proti, nepieciešamība aizstāt preču zīmi.

Par nepieciešamības nosacījumu

71. Kā jau minēju [54], preču zīmes īpašnieks nevar iebilst pret to, ka paralēlais tirgotājs to izmanto, lai aizstātu eksportētājā dalībvalstī lietoto preču zīmi, it īpaši ar nosacījumu, ka šī aizstāšana ir objektīvi nepieciešama, lai garantētu preces faktisku piekļuvi importētājas dalībvalsts tirgum. Tas skaidri izriet no sprieduma *Upjohn* [55]. Tas ir tādēļ, ka gadījumā, kad preču zīme tiek aizstāta ar citu preču zīmi, kas pieder tam pašam īpašniekam, preču zīmes tiesību izsmelšana ir attaisnojama ar iekšējā tirgus prasībām.

72. Tomēr, manuprāt, gadījumā, kad ģenērisko zāļu preču zīme tiek aizstāta ar tādu atsauces zāļu preču zīmi, kas ir atļautas importētājas dalībvalsts tirgū, šis nosacījums ir izpildīts tikai izņēmuma situācijās.

53 Tā sauktās "zāles ar šauru terapeitisko indeksu".

54 Skat. šo secinājumu 60. punktu.

55 Skat. šī sprieduma 42.–45. punktu.

73. Proti, kā pamatoti ir norādījusi *Novartis*, Tiesai ir bijusi iespēja nospriest, ka dalībvalsts principā nevar atteikt atļauju ģenērisko zāļu paralēlajam importam, ja šajā dalībvalstī ir piešķirta tirdzniecības atļauja atsauces zālēm [56], ja vien šo atteikumu nepamato ar veselības aizsardzību saistīti apsvērumi [57].

74. Tādējādi paralēlajam tirgotājam parasti ir tiesības tirgot tādas ģenēriskās zāles *ar to parasto nosaukumu*, ar kuru atsauces zāles ir atļautas importētājā dalībvalstī. Tāpēc ģenērisko zāļu preču zīmes (nosaukuma) aizstāšana ar atsauces zāļu preču zīmi (nosaukumu) nav nepieciešama, neatkarīgi no tā, vai ar paralēlo tirdzniecību saistītas ģenēriskās zāles ir atļautas arī importētājā dalībvalstī. Savukārt, ja ar veselības aizsardzību saistītu apsvērumu dēļ šāda atļauja nav izsniedzama, tie paši apsvērumi liegs ģenēriskās zāles tirgot ar atsauces zāļu nosaukumu un atļauja netiks piešķirta saskaņā ar iekšējā tirgus noteikumiem, neatkarīgi no atsauces zāļu preču zīmes īpašnieka iespējamiem iebildumiem.

75. Ar to pietiek, lai izpildītu preču brīvas aprites prasības. *Impexeco* un *PI Pharma* argumenti, kas balstīti uz nepieciešamību piekļūt visam tirgum, kurā darbojas atsauces zāļu preču zīmes īpašnieks, vai uz ārstu praksi izrakstīt šīs atsauces zāles, nevar atspēkot šo konstatējumu.

76. Pirmkārt, lai arī preču brīva aprite nodrošina paralēlajam tirgotājam faktisku piekļuvi importētājas dalībvalsts tirgum, tā tomēr negarantē tam tiesības tirgot jebkādas preces ar jebkādu preču zīmi. Tā kā paralēlais tirgotājs var tirgot ģenēriskās zāles ar ģenērisko zāļu preču zīmi un atsauces zāles ar atsauces zāļu preču zīmi, attiecīgā gadījumā pielāgojot iepakojumu, lai izpildītu importētājas dalībvalsts tirgus prasības, iekšējā tirgus noteikumos nav paredzēts, ka šis paralēlais tirgotājs drīkst aizstāt kādu no šīm preču zīmēm ar citu preču zīmi, tādējādi aizskarot šo preču zīmju īpašnieka tiesības.

77. Otrkārt, visas ģenēriskās zāles, neatkarīgi no tā, vai uz tām attiecas paralēlā tirdzniecība, pēc definīcijas nonāk tirgū, kurā ir atsauces zāles, ar visām sekām, ko tas rada ārstu un pacientu paradumiem. Tādējādi personai, kas tirgo ģenēriskās zāles, ir jāpārliecina savi klienti lietot šīs zāles. Jebkurš mēģinājums to panākt ar preču zīmes aizstāšanu nozīmē komerciālu priekšrocību meklēšanu, un tādējādi uz to neattiecas preču zīmes tiesību izsmelšana [58].

Starpsecinājumi

78. Saskaņā ar iepriekš minētajiem apsvērumiem man ir jāsecina, ka, lai arī Regulas Nr. 207/2009 13. pants un Direktīvas 2008/95 7. pants, lasot tos saskaņā ar Līgumu, kā to interpretējusi Tiesa, liedz preču zīmes īpašniekam iebilst pret to, ka paralēlais tirgotājs to izmanto, lai aizstātu preču zīmi, kuru šis īpašnieks lieto eksportētājā dalībvalstī, ar preču zīmi, kuru tas izmanto identiskām precēm importētājā dalībvalstī, ja vien ir izpildīti šajā judikatūrā paredzētie nosacījumi, tas ir piemērojams tikai gadījumos, kuros ģenērisko zāļu preču zīme tiek aizstāta ar atsauces zāļu preču zīmi.

[56] Spriedums, 2019. gada 3. jūlijs, *Delfarma* (C-387/18, EU:C:2019:556, rezolutīvā daļa).

[57] Spriedums, 2019. gada 3. jūlijs, *Delfarma* (C-387/18, EU:C:2019:556, 36. punkts).

[58] Spriedums *Upjohn* (44. punkts).

Secinājumi

79. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz *Hof van beroep te Brussel* (Briseles apelācijas tiesa, Beļģija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem ierosinu atbildēt šādi:

Padomes Regulas (EK) Nr. 207/2009 (2009. gada 26. februāris) par Eiropas Savienības preču zīmi, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2015/2424 (2015. gada 16. decembris), 13. pants un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/95/EK (2008. gada 22. oktobris), ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm, 7. pants, lasot tos LESD 34. un 36. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka atsauces zāļu preču zīmes īpašnieks var iebilst pret to, ka trešā persona izmanto šo preču zīmi, lai paralēlajā tirdzniecībā aizstātu preču zīmi, ar ko šis īpašnieks tirgo ģenēriskās zāles vai ar ko tās tiek tirgotas citā dalībvalstī ar viņa piekrišanu, ja vien, pirmkārt, abas zāles ir materiāli identiskas un ja, otrkārt, ir izpildīt šīs preču zīmes aizstāšanas nosacījumi, kurus noteikusi Tiesa 1996. gada 11. jūlija spriedumā *Bristol-Myers Squibb* u.c. (C-427/93, C-429/93 un C-436/93, EU:C:1996:282) un 2007. gada 26. aprīļa spriedumā *Boehringer Ingelheim* u.c. (C-348/04, EU:C:2007:249).